

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 847.

CHICAGO, ILL., 6. DECEMBRA (December 6), 1923.

LETO—VOL. XVIII.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2364.

POGLAVJE O ČASOPISJU.

Širiti in utrjevati socialistično časopisje je naša najvažnejša naloga.

Ameriška socialistična stranka ima kakih petnajst angleških tednikov, en dnevnik in en mesečnik, ter približno enako število listov, ki so glasila narodnostnih federacij, pridruženih socialistični stranki. Vsega skupaj ima kakih petdeset listov, angleških in drugih, ki so v sestavi stranke kot celote, njenih lokalnih organizacij, narodnostnih federacij in tiskovnih družb, ki jih kontrolirajo socialisti. Razun teh je nekaj unijskih in drugih glasil, ki podpirajo našo stranko v volilnih kampanjah. Dasi ima socialistična stranka izmed vseh delavskih skupin v tej deželi najjačje časopisje, je vendar prešibko, premalo razširjeno, da bi predstavljalo resnično agitatorično moč.

Veliki kapitalistični dnevniki, tedniki in mesečniki imajo od sto tisoč do par milijonov cirkulacije. Nekateri kapitalistični listi imajo več naročnikov kakor vsa delavska glasila skupaj, če se odšteje tista glasila unij, ki so obližgatna za članstvo.

Kapitalistični listi so poceni; čitateljem nudijo raznovrstno gradivo, največ seveda šunda in opisovanja škandalov. Miljone ameriških delavcev ne čita ničesar drugega kakor kapitalistične liste in magazine. Socializem poznajo samo iz teh listov. Delavsko gibanje vidijo v taki luči, v kakoršni ga jim to časopisje predstavlja. In temu se ne more odpomoči drugače, kakor da tisti, ki se zavedajo važnosti tiska, delujejo z vsemi močmi za razširjenje in utrjevanje socialističnega časopisja.

Kapitalistični listi imajo čitatelje — ne samo po nekaj tisoč, ampak na stotisoče in milijone. Kapitalistični listi delajo dobiček, ki ga jim ne prinaša naročnina, ampak drago plačant oglasi.

Socialistični listi so odvisni od naročnine in podpore. Noben socialističen list ne bi mogel izhajati, ako bi bil navezan samo na dohodke od naročnine in oglasov, razun milwauškega socialističnega dnevnika, ki je že toliko razširjen, da so trgovine prisiljene oglašati v njemu.

Sodrugji v Californiji so se borili par let, predno so postavili svoje glasilo "The Oakland World" na trdnejšo podlago. Kupili so tiskarno

in plačali ves dolg ter pridobili listu nekaj tisoč novih naročnikov. Toda še vedno jih nima toliko, da bi se z naročnino pokrivali izdatki. Premagali pa so s trdim delom največje težave; tisoče dolarjev so prispevali, da so si obvarovali svoje glasilo.

V New Yorku so socialisti prepustili svoj dnevnik "The New York Call" krojaškimi unijam v veri, da ga bodo one v stanju bolj razširiti, ker imajo več gmotnih sredstev na razpolago kot socialistične organizacije. Unije so potrošile v tem poizkusu okoli sto tisoč dolarjev in ker so videle, da dela njihov dnevnik preveliko izgubo, so ga po šestih tednih, od kar so ga vzele v svoje roke, prenehale izdajati. Ako bi vztrajale, bi napravile z njim okoli sedem sto tisoč dolarjev izgube na leto.

Delavstvo v New Yorku ni seglo po novem dnevniku, dasi je skušal konkurirati velikim kapitalističnim dnevnikom. Povečal je obseg, prinašal novice, karikature, sportne vesti itd. Ker pa ni dobil dovolj novih čitateljev, tudi oglasov ni dobil, naročnina na angleški dnevnik pa ne plača niti razpošiljalnih stroškov.

Newyorški socialisti delajo priprave za obnoveitev svojega dnevnika. Preje pa bodo pričeli izdajati velik tednik, ki bo po urejevanju in vsebini eden najboljših socialističnih tednikov na svetu. Naročnikov ne bo iskal samo v New Yorku, ampak po vseh Zed. državah. Odbor, ki dela na pripravah za ustanoveitev tega lista, je najprvo naredil načrt, in potem šel pred sodruge z apelom, naj novi list podpro s finančnimi prispevki. In newyorški sodrugji so obljubili prispevati, nekateri mesečno, drugi tedensko, vsakdo po svojih močeh. S tem je rešena gmotna stran lista.

Ako hočemo našo stranko temeljito pojačati, moramo razširiti njeno časopisje. Širjenje pamfletov, shodi, predavanja in podobni načini so dobra agitatorična in vzgojevalna sredstva. Toda listi prihajajo ljudem redno v roke. In raditega je časopisje najvažnejše in najizdatnejše propagandistično in vzgojevalno sredstvo. Socialisti se morajo tega zavedati in vsi agitirati za razširjenje svojega tiska.

Ako bi imeli socialistični listi par milijonov naročnikov, bi imela socialistična stranka kakih sto tisoč AKTIVNIH članov in par milijonov pristašev, ki bi socialistično mislili vse dneve v letu, ne pa samo na volilne dneve. Kapitalisti predstavljajo politično silo, ker imajo svoje časopisje razširjeno med ljudstvom. In mi bomo sila, kadar bomo razširili svoje časopisje.

Kar velja za socialistično stranko v splošnem, velja za k nji pridružene narodnostne federacije. Ako bi imel "Proletarec" deset tisoč naročnikov, bi s svojo agitacijo za socialistično organizacijo pripomogel, da bi imela J. S. Z. par tisoč članov. Tistih sodrugov, ki bi se zavedali te resnice in agitirali za razširjenje svojega glasila, je veliko premalo.

Sodrug! in somišljeniki, delujte kolikor največ morete, da se naše časopisje razširi! Agitirajte med ameriškimi delavci, da se naroče na angleške socialistične liste. In predvsem agitirajte med svojimi rojaki, da se naroče na "Proletarca"!

Vprašanje priznanja ruske sovjetske vlade.

Zadnje čase se vedno bolj množe vesti, da bo Francija priznala rusko sovjetsko vlado. Pogajanja se vrše že več mesecev.

Iz Rima poročajo, da je Mussolinijeva vlada pripravljena priznati sovjetski režim. "The New York Times" poroča iz Rima, da se je glede priznanja Rusije vršila med komunističnimi poslanci in Mussolinijem v parlamentu viharna debata, v kateri sta se končno obe struji sporazumeli. Komunistični poslanec Bombacci, dosedaj velik nasprotnik fašizma, je na koncu debate po zatrdilu poročevalca omenjenega lista med drugim dejal: "Veličastno italijansko revolucijo in gloriozno rusko revolucijo lahko najboljšo kronamo s tem, da se stvari med ljudstvi obeh držav trdna zveza v interesu Italije in Rusije."

Mussolini pa je baje odgovoril: "Med Italijo in Rusijo vladajo sedaj najboljši odnošaji. V italijanskem grškem sporu, za časa okupacije otoka Krfa po italijanskih četah, je bilo rusko časopisje edino na svetu, ki je stalo na strani Italije. Italijanska vlada nima nobenega ugovora proti priznanju sedanjega ruskega režima . . ."

Čudno je samo to, da jo tako dolgo ne priznajo. Ako vladajo med Mussolinijevo vlado in rusko vlado res tako dobri odnošaji kakor trdi Mussolini, čemu jo ne prizna?

"Proletarec" se je v teku dveh let zelo razširil. Kje so tisti, ki so tako vztrajno pripovedovali, da bo "vsak čas propadel?"

SEMINTJA.

Fordovi nasveti. — Radiotelefon in vere. — "Evangelistinja" Christabel Pankhurst. — Beganje nemirnih duhov. — Dve sliki Lloyd Geoga. — Papeževa država. — Nemško ljudstvo plačuje.

Henry Ford je dejal, da bilo med deželami manj sovraštva, ako bi človeštvo govorilo samo en jezik. Njegova želja je, da naj bi postala angleščina tisti jezik, v katerem bi ljudstva občevala med seboj, ker ga že sedaj govori največ ljudi. V svojem selišču Ford Dearborn si je zgradil veliko radio-telefonsko postajo, s katere je svetu razkladal svoje misli. Fordov govor je bil naslovljen Angliji, kamor je njegov glas, poslan po zračnih valovih, došel v peti minuti.

Ako bi se nenadoma dogodilo, da bi človeštvo znalo samo en jezik in pozabilo vse druge, bi to ne izpremenilo ljudi. Morda bi bil napredek olajšan, morda tudi ne. Dežele, v katerih prevladuje angleščina, ne živijo vse v prišrčnem prijateljstvu. V Zed. državah jih je mnogo, ki hujskajo proti Angliji, in v Angliji nič manj, ki vidijo nevarnost za bodočnost Velike Britanije v naraščajočem vplivu ameriškega kapitalizma. Bavarci in Prusi so oboji Nemci, pa vendar ne živijo v prijateljstvu. Srbi in Hrvati govore en jezik, katerega se oboji poslužujejo v blatenju drug drugega. Loči jih vera in stare tradicije. Slovencev je dober milijon in ves ta milijon ljudi je zaposlen v medsebojnem prepirtu.

Tekom svetovne vojne je Henry Ford naložil na ladijo, katero je najel, skupino prominentnih pacifistov in šel mirit evropske narode. Predno je ladja dospela na evropsko obrežje, so se Fordovi pacifisti med seboj tako sprli, da jih ni bilo več mogoče pomiriti. Vsi so govorili angleški jezik. Ta "mirovna" ekspedicija ga je stala nad milijon dolarjev — milijon dolarjev vrženih proč.

Ako bi kdo pred leti dejal, da bo nekoč človek sposoben pošiljati svoj glas po zraku na razdalje tisoče milj, bi ga zaprli v blaznico, ako pa bi delal eksperimente v brezžičnem brzojavljanju, bi ga vrgli na grmado. Danes se vere poslužujejo tudi radio-telefona za širjenje svojih nauk. V par sto letih se je človek nekoliko vendar počlovečil. Toda brutalni instinkti ga imajo še vedno v oblasti. Pot do prave civilizacije je še dolga.

Miss Christabel Pankhurst, ki je pred leti

postala poznana vsemu svetu radi svojega energičnega boja za žensko volilno pravico v Angliji, je prišla v Zedinjene države propagirati krščanstvo. V borbi za pravice angleškega ženstva je bila preganjana, mnogokrat vržena v ječo, napadana v časopisju, smešena, dokler ni prišla svetovna vojna. Tedaj je Miss Pankhurst vposlila svoje agitatorične zmožnosti za stvar zaveznikov v boju proti Nemčiji. In med tem je angleško ženstvo dobilo volilno pravico.

* * *

Zavezniki so zmagali, angleško ženstvo je zmagalo, in Sylviji Pankhurst se je zazdelo, da je na svetu še vedno nekaj narobe. Postala je komunistinja in se pričela enako energično boriti za komunistično internacionalo, dokler se ji ni zazdela premalo radikalna; odstopila je s svojimi pristaši od moskovske internacionale in pričela organizirati četrto internacionalo. Končno je spoznala: Jezusovi nauki bodo rešili človeštvo! Danes je Miss Pankhurst evangelistinja. V Chicagi je pridigala v Moodyjevem tabernaklu. Do pet tisoč ljudi — kolikor jih gre v prostoren tabernakel — jo je poslušalo.

* * *

Čudni so ti ekstremni duhovi. Sylvija je bila voditeljica sufražetk, nato je postala šovnistinja in se navduševala za vojno, potem je prišla h komunistom in sedaj se je lotila enakega posla, kakoršnega opravlja Billy Sunday. Mussolini je šel iz enega ekstrema v drugega, tajnik francoske komunistične stranke je s svojimi pristaši odstopil od moskovske internacionale, in nekateri voditelji komunistične stranke v Sloveniji so postali organizatorji buržvaznih srbskih strank. Svet je vznemirjen, zbegan, majhni ljudje pa mislijo, da bi bilo vse mirno in bratsko, če bi človeštvo govorilo en sam jezik.

* * *

V Angliji se vrši ljuta volilna borba za državnoborske volitve. V boju so tri glavne stranke: konservativna, liberalna in delavska. Koalicijo liberalnih struj vodi Lloyd George, ki na volilnih shodih napada kapitaliste, propagira socialne zakone, mednarodno bratstvo, priznanje Rusije in revizijo versaillske mirovne pogodbe v prilog Nemčije. Lloyd George je pomagal kovati versaillski "mir". V letih, ko je bil ministerski predsednik, bi lahko priznal sovjetski režim v Rusiji, pomagal angleškemu delavstvu in uvajal socialne reforme. Toda Lloyd George je lisjak in ve, kako se vodijo volilne kampanje, ako se hoče apelirati na delavske glasove.

* * *

Španska kraljevska dvojica je bila v Rimu, kjer je obiskala kralja in se poklonila svetemu očetu, diktator Primo-Rivera pa je konferiral z diktatorjem Mussolinijem. Listi poročajo, da pomeni ta obisk "zbližanje Španije in Italije". Obe državi kujeti novo zvezo proti Franciji.

* * *

Obisk španskega kralja v Rimu so nekateri tolmačili v smislu, da se je papež odpovedal pravici do posvetne oblasti nad Rimom in Italijo. V prejšnjih letih ni papež dovolil nobenemu katoliškemu vladarju obiskati Rima, ker bi to značilo priznanje ropske, ki so ga izvršili italijanski revolucionarji l. 1870, ko so papežu ugrabili njegovo državo. Vatikansko glasilo "Osservatore Romano" naznanja svetu, da se papež še ni odpovedal pravici do svoje države, ki mu je bila krivično vzeta. To sporočilo je razburilo Italijo. Pred tremi leti je izdal papež Benedikt XV. encikliko, zvano "Pacem Dei Munus", s katero je pod gotovimi pogoji dovolil katoliškemu vladarjem obiskati Rim. Vatikan tolmači, da se z dotično encikliko ni odpovedal pravici do svoje države. Četudi je rimska hierarhija prijazna Mussolinijevemu režimu, si hoče ohraniti svoje orožje.

* * *

Wilhelm Marx je najnovejši nemški kancelar. Prejšnji kancelar Stresemann je zunanji minister v novem kabinetu. Mednarodni bankirji so posodili Nemčiji \$125,000,000. Francoska vlada se je sporazumela z nemškimi kapitalisti v Ruhru in Porenju. Izgredi se nadaljujejo, toda ne več v tolikšni meri kot pred par tedni. Osemurni delavnik je v mnogih obratih odpravljen, v ostalih pa bo v kratkem, ker je baje to edini način, ako hoče Nemčija plačati vojno odškodnino in prosperirati. Delavci so se borili na bojiščih, delavci in kmetje so padali, delavci in kmetje morajo plačati vojno odškodnino. Vojne pa napovedujejo drugi.

***

Koliko se v tej deželi porabi žganja v "medicinske svrhe".

Od 1. junija zadnje leto do 1. junija t. l. se je porabilo v Zed. državah 1,400,000 galon žganja in vina v "medicinske svrhe". Žganje ti je namreč dovoljeno piti, ako zdravnik spozna, "da ga potrebuješ za svoje zdravje". Tekom enega leta so izdali zdravniki v Zed. državah 11,268,469 preskripcij, s katerimi so dali pacientom pravico iti v lekarne in si kupiti žganja. Poročevalci čikaške "Tribune" so izračunali, da so prijatelji vinske kapljice samo v Chicagi napravili nad 12,500,000 galon vina.

Kljub tem številkam trdijo zagovorniki prohibicije, da postaja dežela polagoma suha. "Maybe yes, maybe no".

Eno je gotovo: Prohibicija kakoršna je, prizadeva delavskemu gibanju mnogo škode.

***

Ako vam je kaj ležeče na tem, da se "Proletarca" poveča, agitirajte, da se število njegovih naročnikov poveča.

Mojzes ali Darwin

spisal

Dr. A. DODEL,
vseučiliški profesor v Curihu.

(Nadaljevanje.)

Tako uče boljše poučeni profesorji svoje bogoslovske dijake. Toda tukaj in tam, v vseh deželah in v vseh konfesionalnih šolah hvalevrednega krščanstva učijo ljudstvo, da je vsebinsko Mojzesovih petih knjig božje razodetje, in da je bil Mojzes pravzaprav le zasebni tajnik najvišjega pisatelja, judovskega Jehova — Elohima, ki mu je narekoval v pero.

Takoj pa, če pritrdimo, da so sveti spisi od Boga navdahnjena ali v pero narekovana razodetja, nam je lahko zelo vseeno, če jih je res Mojzes osebno napisal ali če je več hebrejskih pisateljev spisalo, kar tvori pod izrazom "Mojzesove knjige" enega glavnih delov svetega pisma.

Kakor dolgo bodo učili svete spise v vseh ljudskih šolah in v večini cerkva kot "božjo besedo", tako dolgo se moramo mi drugi, ki smo spoznali zmote svetega pisma, bojevati zopet in zopet z vsemi sredstvi znanosti in razuma proti tistemu Enemu "Mojzesu", kakor živi v ljudski in cerkveni veri.

Poglejmo torej to, kar učijo v cerkvi in šoli že stoletja, poglejmo, če se to strinja z resnico ali ne!

Če torej govorim o "Mojzesu", razumem s tem pravega hlapca ali pisarja Boga, in najsibona sama oseba, kakor hoče to cerkev in sveto pismo, ali pa več ljudi, kakor zatrjuje to znanstvena razsodba učenih bogoslovcev o svetem pismu.

Mojzes je postal zaradi zakonov, ki so po njem imenovani in s svojim naukom o stvarjenju sveta ustanovnik nove vere. Vsi važnejši ustanovitelji ver so si enaki v gotovih potezah značaja: vsi so globoki misleci, filozofsko veledarjene narave, poznavalci človeških slabosti in čednosti, in večinoma opremljeni z vso izobraženostjo svojega časa.

Tudi Mojzes je bil silen duh in moral je biti — tudi po svoji zunanosti — fenomenalna prikazen, mogoče res postava, kakor jo je utelesil Michel Angelo v svojem kipu "Mojzes".

Ker je razpolagal z vsemi zakladi egiptovske in izhodne modrosti tistega časa — egiptovski duhovni, ki so bili obenem zdravniki, čarovniki, ministri in profesorji, so bili njegovi učitelji — je mogel Mojzes po izvršeni oprostitvi svojega rodu egiptovske sužnosti, ustvariti temelj za kult, ki je obdržal svoj visoki pomen skozi tisočletja zgodovine človeštva.

Kakor znano, je Mojzes oznanil edinega Boga: Jehova Elohim. On je monoteist. Ta edini

Bog, ki je povzdignil Izraelce za svoj izvoljeni narod, je pa popolnoma judovski Bog, odičen z vsemi takrat poznanimi čednostmi in človeškimi strastmi; nam, ki smo vzgojeni v krščanski veri, so to dokazali učitelji in duhovni. On je posebljenje takratnega še precej priprostega hebrejskega pojma o Bogu: močan, mogočen, ljubosumen, srdit, neusmiljen proti svojim nasprotnikom, grozovit proti sovražnikom, zaničujoč in zasmehujoč slabše, ki so mu pa vendar nasprotovali; krivdo očetov kaznuje na otrocih do tretjega in četrtega kolena, lastnost, ki jo imajo lahko samo ljudje, ki stojijo še na stopnji najglobljega barbarstva.

Ta edini vse-mogočni Bog je ustvaril po svetopisemskih povestih cerkve ves svet iz nič, le s svojo mogočno besedo: "Bodi!"

To so Judje od Mojzesa do danes že nad tritisoč let verjeli in učili, kristjani pa že nad 1900 let. S temi tisočletja starimi dedščinami moramo računati, in zelo nespametno bi bilo, če bi lahkomišljeno prešli črez to Mojzesovo pripovedko na naš program.

V knjižici "Dvakrat dvainpetdeset biblijskih zgodb," ki jo je izdala krščanska založba v mestu Calw, in ki je prišla v milijone rok ter se še danes uporablja kot učna knjiga, se začne Mojzesova pripoved o stvaritvi takole:

"Bog je ustvaril nebo in zemljo s svojo besedo.

Predno je Bog ustvaril, ni bilo razum njegga ničesar. Samo Bog je večen; on lahko ustvari, kar hoče. On ni hotel, (zakaj?) da bi bila nebo in zemlja naenkrat v vsaj svoji krasoti gotova, temveč le polagoma; ker On je od začetka sem vse uredil po številu, meri in teži."

Nas vse so učili to mozaično pripoved o stvarjenju kot neovrgljivo, razodeto resnico, in še danes jo uče v skoraj vseh ljudskih šolah civiliziranega sveta, z izjemo nekaterih dežev.

V obliki, kakor nas jo uči sveto pismo, je ta povest bajka, pravljica, polna orientalske lepote — toda vendar le pesnitev, takratni izobrazbi primerni nazor in fantastično pojmovanje; pred kritiko prirodoslovja pa nemore imeti obstanka in verodostojnosti, ker stoji ta nazor svetovnega stvarjenja z znanostjo našega časa v najostrejšem nasprotju.

Takrat, ko je Mojzes pisal zgodovino stvarjenja, si menda ni mislil, da bo moralo vse ljudstvo verjeti njegovo razlago skozi tisočletja na las natančno kot edinozveličavni nauk. — Toda kristjani so postali še bolj mozaični, kakor je bil Mojzes sam — in sedaj stojimo v zapadnih deželah ravno na mestu, katerega skoraj ne moremo več zapustiti.

Kakor pripoveduje ustvaritelj judovske vere, je vsemirje v šestih dneh izvršeno delo Boga. Oglejmo si to poročilo natančneje, in dovolite mi nekaj opazk.

I. Mojz. 1. 1.

"V začetku je Bog ustvaril nebo in zemljo."

Prirodoslovec našega časa bi rekel: Vsemirje (Mojzesovo "nebo in zemlja") nima nih

začetka niti konca, ker je po času in prostoru brezkončno. Iz nič ne nastane nič, in kar je, ne more izginiti v nič. Vsemirje je bilo večno in bo tudi večno. To dokazuje fizikalni zakon o ohranitvi moči, kakor je dokazan v vsaki novejši učni knjigi fizike in kemije¹⁾.

Vrste 2—5.

“Zemlja pa je bila pusta in prazna, in tema je bila v brezdnju, in duh božji je plaval nad vodami.”

“In Bog je rekel: Bodi svetloba! In bila je svetloba.”

“In Bog je videl svetlobo, ta je bila dobra; nato je ločil svetlobo od teme.”

“In je imenoval svetlobo dan, temo pa noč.”

“In postal je iz večera in jutra prvi dan.”

Proti temu je opomniti, da prirodoslovje ne pozna druge luči, kakor tisto, ki prihaja od svetlih teles, bodisi da imajo ta svojo lastno luč, ali pa da odsevajo luč drugih, žarečih teles. Luč sama je le poseben način, po katerem se nam prikaže premikajoča se tvarina, luč je valovito gibanje podobno valovenju voda. Luč sama torej ni nobena tvarina ali reč, temveč le “pojem” za posebni način gibanja materije, tvarine, kaj naj pomeni torej ta luč prvega dneva stvarjenja, ne more noben umrjoči razumeti in razložiti.

“Dan” in “noč” “večer” in “jutro” tega prvega dneva je nekaj nemogočega.

Vrste 6—8:

“In Bog je rekel: Bodi trdina med vodami in loči vode od voda!” In Bog je naredil trdino in je ločil vode, ki so bile pod trdino od teh, ki so bile nad trdino. In zgodilo se je tako.”

“In trdino je Bog imenoval nebo; in postal je iz večera in jutra drugi dan.”

Tukaj je na prvi pogled nasprotje! V prvi vrsti stoji, da je Bog ustvaril “nebo” v začetku — in sedaj ustvari “nebo” še enkrat in sicer drugi dan. To je popolnoma nespametno, nerazumljivo, nepojmljivo. Na ta ali oni način je tu strašna zmešnjava. Hebrejski jezikoslovci in poznavalci hebrejske pisave so se marljivo pečali s tem nesmisлом, in nekateri izmed njih so prišli do prepričanja, da prve vrste svetega pisma nismo dobili v obliki, kakor jo je Mojzes napisal, temveč da se je vrinila napaka pri prepisovanju: beseda, ki je prestavljena z “nebo”, se glasi v hebrejskem tekstu hasch-schamajim, dočim se glasi beseda “voda” v Mojzesovem poročilu hamajim. Z napačnim prepisom je pač nastala iz prvotno prave besede “hamajim” prve vrste svetega pisma skozi tisočletja natančno izročena pisna napaka hasch-schamajim.

Potemtakem je Mojzes menda pisal: V začetku je Bog ustvaril vodo in zemljo. (Prim. J. Stern v “Menschethum” št. 34, 1886.)

Preidimo k delu tretjega dneva!

1) Profesor dr. K. Furrer je bil tako prijazen, in me je opozoril, da hebrejski jezik, v katerem je napisano Mozesovih 5 knjig, nima izraza za “svet” ali “vsemirje”, ravnotako nima izraza za “starši”. V prevodu bi morali torej odpomoči temu in reči: “V začetku je Bog ustvaril svet.” Seveda bi bila s tem molče mišljena stvaritev iz ničesar.

Vrste 9—13.

“Bog je rekel: Zbero naj se vode, ki so pod nebom, v poseben kraj, in naj se prikaže suho. In zgodilo se je tako.”

“In suho je Bog imenoval zemljo, zbrane vode pa je imenoval morje. In Bog je videl, da je bilo dobro. — In Bog je rekel: Zemlja naj požene travo, ki zeleni in dela seme, in rodovitno drevje, ki rodi sad po svojem plemenu, katerega seme bodi v njem na zemlji. In zemlja je pognala travo, ki zeleni in dela seme po svojem plemenu, in drevje, ki rodi sad, in ki ima sleherno svoje seme po svojem plemenu. In Bog je videl, da je bilo dobro. In postal je iz večera in jutra tretji dan.”

Ustvaritev rastlinstva je naravna nemogočnost dokler ni solnca na nebu. Še večja je pa nemogočnost ohranitve rastlinstva — brez solnca — skozi dolgo dobo, kakor si jo mislijo nacionalistični razlagalci svetega pisma namesto Mojzesovih dni.

Vrste 14—9.

“Bog pa je rekel: Naj bodo luči na trdini neba in naj ločijo dan in noč, in naj bodo znamenja časom, dnevom in letom.”

“Naj bodo luči na trdini neba, da svetlijo in razsvetlujejo zemljo. In zgodilo se je tako.”

“Bog je naredil dve veliki luči, večjo luč, da bi gospodovala čez dan in manjšo luč, da bi gospodovala čez noč, in tudi zvezde.”

“In postavil jih je na trdino neba, da bi svetile na zemljo.”

“In da bi gospodovala čez dan in noč in ločile svetlobo in temo. In Bog je videl, da je bilo dobro.”

“In postal je iz večera in jutra — četrti dan.”

Nasprotja in zopet nasprotja, nemogočnosti in zopet nemogočnosti. Zemlja, solnce, mesec in zvezde so nastali v popolnoma drugačnem redu z ozirom na čas, kakor Mojzes tukaj pripoveduje; solnce je bilo dolgo časa pred zemljo, zemlja dolgo časa pred luno in neštete zvezde so milijarde let prej plavale v vsemirju, kot naše solnce z vsemi svojimi planeti in trabanti. — Gotovo Mojzes sam sebi nasprotuje, če deli četrti dan še enkrat luč od teme, ko se je to vendar zgodilo že prvi dan (4 vrsta), ko so se že prej menjavali noč in dan, “jutro in večer”.

Vrste 20—23.

“Tudi je Bog rekel: Naj roče vode živo laznino, in protino, ki leti nad zemljo pod trdino neba!”

“In Bog je ustvaril velike slone in vse stvari, ki žive in se gibljejo, ki so jih rodile vode po njih plemenih in vse ptice po njih plemenu. In Bog je videl, da je bilo dobro.”

“In jih je blagoslovil, rekoč: Bodite plodoviti in množite se in napolnjujte vode morja, in ptice naj se množijo na zemlji!”

“In postal je iz večera in jutra peti dan.”

(Dalje prihodnjic.)

***

Žrtve avtomobilskih nezgod v Zed. državah.

V zadnjem letu je izgubilo v avtomobilskih nezgodah v Zed. državah življenje 11,666 oseb. V tem letu bo število avtomobilskih žrtev mnogo višje, kakor izkazujejo statistična poročila.

V Chicagi in okolici je bilo v avtomobilskih nezgodah od 1. januarja do 3. decembra to leto ubitih 659 oseb. Včasih je bil človek vsaj na cesti varen.

LEONID ANDREJEV:

POVEST O SEDMIH OBEŠENIH

Prevel JOSIP VIDMAR.

(Nadaljevanje.)

Toda srečal je teman, težak pogled, ki je bil iz globoke daljine uprt vanj, in je pomislil v trenutni žalosti: "Odkod gleda? Odkod govori?" In dejal je z globoko nežnostjo, kakor govori človek samo grobu.

— Vasja, slišiš? Zelo te ljubim.

— Tudi jaz tebe zelo ljubim, — je odgovoril težko gibajoči se jezik.

Naenkrat je zgrabila Musja Vernerja za roko in mu rekla s pretiranim izrazom začudenja, kakor govori igralka na odru:

— Verner, kaj je s teboj? Ti si rekel: ljubim? Še nikdar nisi nikomur dejal: ljubim. In zakaj si ves tako . . . svetel in mehak? A, kaj?

Pretirano je opisal kakor igralec svoje čustvo in je krepko stisnil Musjino roko:

— Da, sedaj zelo ljubim. Ne govori drugim, ni treba, sram me je, toda sedaj zelo ljubim.

Njih pogleda sta se srečala in jarko vplamtela in vse je ugasnilo naokrog: tako ugasnejo v trenutni svetlobi bliska vsi drugi ognji in samo od rumenega, težkega plamena pada senca na zemljo.

— Da, — je dejala Musja. — Da, Verner.

— Da — je odgovoril. — Da, Musja, da!

Razumela sta nekaj in sta neomajno potrdila. Verner se je zopet zagibal in je stopil z bliskajočim pogledom k Sergjeju.

— Sirjoža!

Toda odgovorila je Tanja Kovalčuk. V materinskem ponosu in vzhičenju je burno vlekla Sergjeja za rokav.

— Verner, poslušaj! Jaz jočem zaradi nje, se ubijam, on pa dela — gimnastične vaje!

— Po Muellerjevem sistemu? — se je namehnil Verner.

Sergjej se je namršil v zadregi:

— Po krivici se smeješ, Verner! Popolnoma sem se prepričal . . .

Vsi so se zasmejali. V medsebojnem občevanju so črpali trdnost in silo, polagoma so postajali taki, kot so bili prej, toda opazali tudi tega niso in so mislili, da so vedno enaki. Nenadoma je Verner prekinil smeh in dejal Sergjeju nenavadno resno:

— Ti imaš prav, Sirjoža. Popolnoma prav.

— Ne, pomisli, — se je razveselil Golovin.

— Seveda mi . . .

Toda v tistem hipu so jih pozvali na pot. Ravnali so z njimi tako ljubeznivo, da so jim dovolili, da so se lahko posedli v parih, kakor so hoteli. In sploh so bili zelo ljubeznivi z njimi, celo preveč: deloma so se trudili, da bi po-

kazali svoje človeške odnošaje, deloma pa so hoteli pojasniti, da sploh niso navzoči pri tem in da se vse vrši samo ob sebi. Toda bili so bleđi.

— Ti, Musja, greš z njim, — je pokazal Verner Vasilija, ki je stal nepremično.

— Razumem, — je prikimala Musja. — A ti?

— Jaz? Tanja gre s Sergjejem, ti z Vasjo. . . Jaz pa sam. To ni nič hudega, jaz venčdar lahko, saj veš.

Ko so stopili na dvorišče, jim je vlažna tema mehko, toda toplo in solno udarila v obraz, v oči, jim zaprla sapo in je naenkrat očiščujoče in nežno pronikla skozi vse telo, da se je zdrznilo. Težko je bilo verjeti, da je to čudovito — enostavno pomladni veter, topli, vlažni veter. In resnična, čudovita pomladna noč je zadišala po tajajočem se snegu — in brezmejnem prostranstvu in je zazvenela v padajočih kapljah. Delovito in gosto so padale v gonji druga za drugo hitre kapljice in so družno bile zvonko pesem; naenkrat pa ena ne zadene glasu, in vse se pomeša v veselem pljuskanju, v bežečem vrtincu. Potem pa trdo udari velika, stroga kaplja in zopet bije vse jasno in zvonko, vrvečo, pomladno pesem. In nad mestom je stala preko trdnjaviških streh bleđa zarja električnih luči.

— U — ah! — je široko vzdihnil Sergjej Golovin in pridržal sapo, kakor da se mu zdi škoda izpustiti iz svojih pljuč tako svež in prekrasen zrak.

— Ali je že dolgo tako vreme? — je vprašal Verner. — Popolnoma pomlad.

— Šele drugi dan, — je bil ljubezniv in vljuden odgovor. — Prej pa je bilo večinoma mrzlo.

Temni vozovi so se mehko pojavljali drug za drugim, požirali so po dva in odhajali v temo, tja, kjer se je zibala pod vratmi svetiljka. Stražniki so okrožali vsak voz v sivih silhuetah in zvonko so klopotale podkve njihovih konj, ali pa pljuskale po mokrem snegu.

Ko se je Verner pripognil in hotel zlesti v voz, je dejal žandar neodločno:

— Tukaj se bo peljal še nekdo z vami.

Verner se je začudil:

— Kam? Kam pa se pelje? Ah, da! Še eden? Kdo pa?

Soldat je molčal. V resnici se je stiskalo v temi v kotu voza k steni nekaj majhnega, nepremičnega, toda živega — v poševnem žarku svetilke je blisnilo odprto oko. Ko se je Verner vsedel, se je zadel z ного od njegovo koleno.

— Oprostite, tovariš!

Oni ni odgovoril. In šele, ko se je voz premaknil, je vprašal naenkrat v slabi ruščini:

— Kdo ste?

— Jaz sem Verner, obsojen sem na smrt zaradi atentata na N. N. A vi?

(Nadaljevanje na 12. strani.)

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

Nekaj primer o ljudeh, ki postanejo čez noč radikalni.

CHISHOLM, MINN. — Ne vem, koliko primer bi napisal o ljudeh, ki postanejo čez noč socialisti in ki ravno tako hitro postanejo potem tudi kaj drugega. Lahko bi napisal pet primer, lahko sedem, ali deset itd., ali pa tudi samo eno.

Vsi, ki se zanimajo za dogodke, za delavsko gibanje in za vse kar utegne zanimati človeka, poznajo ljudi, ki čez noč preminjajo svoja prepričanja.

V socialističnih in drugih delavskih organizacijah jih je bilo že stotisoče, ki so se jim pridružili čez noč in istotako hitro odstopili.

Nekdo je nekomu tolmačil socialistični nauk in ga nagovarjal, naj pristopi v socialistično organizacijo. Ta nekdo je bil nezadovoljen z razmerami, že dolgo se je nad vsem svetom jezil, in sedaj se mu je ponudila prilika. Postal je socialist in se naročil na socialistično glasilo. Čital je zelo malo, pa še tisto površno. Predstavil si je bodočo družabno uredbo kakoršna bi po njegovem mnenju imela biti pod socializmom in čakal. Udeležil se je nekaj sej, pa se mu je pričelo dozdevati "vse skupaj neumno". V organizacijo je pristopil, pa se vseeno ni še nič spremenilo. "Čemu bi metal denar proč za članarino," si je dejal, pa prenehal biti član. Tudi naročnine na socialistični list ni ponovil. "Saj ni nič notri," si je dopovedoval. In končno, uredniki vedo še manj kot on, zakaj bi jih podpiral!

Naš Nekdo je v času ko je zahajal na seje in površno čital list, vendar dobil nekoliko pojma o razrednem boju. Tudi krivice, pod katerimi ječi delavsko ljudstvo, so se mu zdele bolj vidne. Postal je hud na socialiste, češ, kaj čakajo, zakaj ne izvrše preobrata, kako to, da puste kapitalistom izkoriščati delavce? "Z mirnim potom že ne bo nič," je govoril sebi in drugim. "Treba je takoj nekaj začeti, če ne bo zmerom po starem!"

Naš znanec Nekdo je premišljeval in premišljeval ter prišel do zaključka, da so ljudje neumni, neumne ljudi pa bo zmerom kdo izkoriščal. Začel je misliti, če ne bi bilo tudi zanj primerno, da si najde kak dobičkonosen business. "Kaj bi zmerom garal!" je karal samega sebe. Ni pa se mogel odločiti, česa naj se loti. Odprl bi trgovino, pa je treba kapitala. Lahko bi postal agent kake kompanije, in nekateri agentje, ki znajo izkoriščati nevedne ljudi, služijo zelo dobro. Odločil se je pričeti s trgovino. "Agentje morajo potovati, nič pravega reda nimajo, če pa imaš trgovino, imaš tudi stalen dom, ni se ti treba toliko mučiti z ljudmi, pa tudi dobiček je bolj stalen," si je pripovedoval.

Naš znanec Nekdo je pričel s trgovino, toda ni imel sreče. Z majhnim kapitalom ni mogel pričeti vzorno trgovino. Delal je mnogo, dobička pa le ni bilo. O konkurenci ni mnogo razumel; pritoževal se je nad ljudmi, ker ga ne podpirajo, in nad trgovci, ker mu ne puste živeti, kakor je mnogokrat tožil tistim ki so ga hoteli poslušati.

Dogodilo se je, da je moral trgovino zapreti, pa je šel za agenta. Mnogo vrat je moral odpreti, veliko go-

voriti, pa vse brez uspeha. Tudi tukaj je imel mnogo tekmecev, s katerimi ni znal tekrovati. Firma, za katero je delal, ni bila ena najboljših. Drugi, sposobnejši agentje od boljših tvrdk so dobivali odjemalce, on pa le malokdaj. Imel je še manj sreče kakor v trgovini.

Naš Nekdo je pričel mrzeti vse trgovce in vse agente in — socialiste. "Vse narobe je na svetu," je dejal. "Pri socialistih sem bil, pa sem izprevidel, da z njimi ni nič. Tukaj je treba nekaj napraviti, ne pa čakati!"

Bivši socialist, ki je bil tudi bivši trgovec in bivši agent, je postal ekstremist. "To pa to, komunizem, ta bo svet preuredil! Ti ljudje vsaj mislijo nekaj začeti!" Ampak Nekdo je čakal, da bi njegovi somišljeniki kaj začeli, oni pa so ga nadlegovali s kolektami, da se je končno ujezil. "Ravno tako se mi zdi, kakor da vam je le za denar," je včasih v jezi dejal.

Prijatelj Nekdo je še zmerom "ekstremist", toda v komunistično organizacijo ne spada več. "Tudi te tičke sem spoznal," je pripovedoval tistim, ki so hodili v njegov najnovejši business, katerega zatirajo vsi tisti, ki hočejo, da bi bila v deželi večna suša.

Bili so časi, ko je bil Nekdo tudi navdušen katoličan, kar morda zopet postane. Mr. Nekdo je imel mnogo prepričanj, toda nikdar takega, kakoršnega bi v svojem in v interesu drugih moral imeti. Videl je zmerom le sebe in hotel je preobrat radi sebe, pri tem pa ni niti vedel, kakšen preobrat hoče. On je eden tistih ljudi, ki so vse to, kar ti veš, že davno pozabili. Njim ni treba čitati listov, učenja ne potrebujejo, ker delavcu učenje nič ne koristi.

Iz teh resnic lahko razvidite, da bo prijatelj Nekdo zmerom "nekdo", ki se bo jezil in rentočil nad vsem svetom, toda ne bo "spadal nikamor", ker so "vsi glih".

Ta nekdo predstavlja velik del mase, tisti nevedni del mase, ki misli, da je premetena in pametna, pa je ravno obratno.

JOSEPH ULE.

Sestanek čikaških sodrugov v spomin Robert H. Howu.

CHICAGO, ILL. — Socialistična organizacija okraja Cook (Chicago in okolica) priredi v nedeljo 9. decembra ob 3. popoldne v Machinist Hall, 113 S. Ashland Blvd. spominski shod (Memorial meeting) v počast pokojnemu sodrugu Robert H. Howu radi njegovih zaslug za socialistično gibanje. Na govorniškem odru bo nastopilo med drugimi nekaj starejših sodrugov, ki so pred leti s pokojnim Howom orali ledino med ameriškim delavstvom za socialistično gibanje. Pevske točke za to priliko bo izvajal nemški delavski pevski zbor.

Člani in članice klubov JSZ. v Chicagi naj pridejo na ta sestanek v obilnem številu. Vzemimo si pokojnega sodruga Howa za vzgled, ki je bil aktiven do konca svojih dni v bojih za pravice delavskega ljudstva. Najboljši spomenik našim pokojnim sodrugom je, da nadaljujemo z vso vztrajnostjo delo, kateremu so oni posvetili toliko svojega časa in prinašali žrtve na altar našega gibanja. In to je namen tega sestanka.

O aktivnostih kluba št. 2 na Glencoe in drugo.

GLENCOE, O. — Naselbina Glencoe je majhna, zato se naš klub ne more ponašati z enakimi aktivnostmi kakor jih vrše klubi v večjih naselbinah. V številu članstva stojimo na nekako enakem mestu. Ako bi bila naša naselbina večja, bi v članstvu beležili napredek, tako pa lahko smatramo že to za uspeh, da v danih okolščinah ne nazadujemo.

Premogokop Delora, v katerem je bilo vposljenih približno dve sto delavcev, je 20. novembra prenehal s obratom "za nedoločen čas". Ker je to eden glavnih tukajšnjih rofov, se je z njegovo zatvoritvijo vrglo delavce v brezposelnost. To so okolščine, ki jih imam v mislih pri poročilu o številu članstva kluba št. 2.

Naš klub je zadnje tedne priredil tri predavanja oziroma diskuzije. Predaval je sodrug Anton Garden o strokovni in politični akciji delavstva. Govoril je prepričevalno in zelo dobro obdelal svoj predmet. Na vprašanja ljudi protivnega mišljenja je odgovarjal tako stvarno in dokazujoče, da je treba dati sodrugu predavatelju vse priznanje.

Sodrugi Garden se je povrnil v delavsko šolo v Brookwoodu, N. Y. Naš klub mu želi mnogo uspeha v šolanju in povratek v našo sredo. Sod. Garden je izjavil, da ostane tudi v bodoče član naše stranke, v kateri bo deloval za zedinjenje delavstva pod zastavo mednarodnega bratstva in solidarnosti. Istotako bo tudi v nadalje aktiven na unijskem polju, kjer bo deloval za reorganiziranje, oziroma za amalgamacijo unij po industrijah.

Dne 6. novembra smo imeli v državi Ohio na referendumu predlog o socialnem zavarovanju, ki določa med drugim tudi pokojnino za onemogle delavce in starostno zavarovanje. Večina ohijskih volilcev, ki so se potrudili iti na volišče, so glasovali proti predlogi.

Proti predlogi so neumorno delali vsi tisti, ki so vedno pripravljani pobijati vsak načrt, ki bi imel koristiti najrevnejšemu, toda najpotrebnejšemu sloju prebivalstva — delavskemu razredu. V boju proti tej predlogi so se agitatorji posluževali raznih sredstev. Strašili so n. pr. tiste, ki imajo svoje hišice in mala posestva, da bodo morali plačevati visoke davke, ako bo predloga za socialno zavarovanje sprejeta. Tako je denarna kasta s spretnim demagogiranjem pognala v boj za svoje interese tiste mase volilcev, ki ne bi izgubile ničesar, ako bi bila predloga sprejeta, kakor niso z odklonitvijo ničesar pridobile.

Če bi se večina izrekla za predlogo, bi se davki neznatno zvišali. Dolžnost delodajalcev bi bila skrbeti za vzdrževanje tega fonda, kajti delavci garajo zanje in jim kopičijo profite dokler se ne izmučijo. Ako bi bila današnja družba količkaj človeška, bi ne zametavala svojih najpotrebnejših članov. Kaj pa bi bila industrija brez delavcev? Kaj bi pomenil premog v zemlji, ako ne bi bilo delavcev, ki bi ga spravljali na površje, ga nalagali v kare in ga razvažali industrijskim podjetjem? Kdo je ustvaril ameriška bogastva? Mar delničarji, katerih edini posej je, da si dele profite?

Čudno je, da se tudi revnejši sloji tako bojijo prispevati kak cent za koristno stvar, medtem ko trošijo milijone za "rozinovca" in podobne stvari. Delavsko ljudstvo vzdržuje in bogati stotisoče pijavk, ki ga odirajo na en ali drug način, medtem ko se brani podpirati ustanove, ki mu služijo.

Davki! Masa komaj razume da jih plačuje in če vprašate povprečnega človeka (delavca, ne pa kapitalista) če plačuje kaj davkov in koliko, ne bo vedel odgovora. Država, občina, federalna vlada, vse potrebujejo denar. Miljoni se trošijo za armado, mornarico, za uveljavljenje prohibicije itd. Ljudstvo plačuje davke, s katerimi se vzdržujejo mnoge take stvari, ki niso ljudstvu v nobeno korist. Ampak če bi bilo treba plačati nekaj davkov za vzdrževanje institucij, ki bi koristile ljudstvu, tedaj se revni ljudje upro, ker jih nahujskajo tisti, ki vedo zakaj se bore proti zakonom socialnega značaja.

Kdo pa plačuje davke? Danes plačuje proporcno tisti več davka, ki plačuje stanarino, kakor pa hišal posestnik. Trgovci ne plačujejo davka, četudi ti iz knjig lahko dokažejo, da ga plačujejo. Odjemalci jim plačajo davek, in tega mnogo ljudi niti ne ve. Istotako je z vojnimi davki. Povsod in za vsako stvar so ga plačali odjemalci in ga še plačujejo. Nema lokrat se je dogodilo, da če se je davek zvišal recimo za 5 odstotkov, so se obdavčene stvari podražile za 8 do 10 odstotkov. Torej so odjemalce na ta način kar dvakrat obdavčili.

Povsod opazujemo, da kadar se gre za socialne zakone, nastopajo farmarji proti, ker mislijo, da z izboljšanjem položaja za delavstvo poslabšujejo svojega. Industrijalni delavec in farmar še ne znata misliti skupaj in ne razumeta, da ju izkoriščajo eni in isti interesi. Rešitev delavstva in farmarjev je v medsebojni kooperaciji.

Kaj pa so farmarji? Agentje nam pripovedujejo, da so farmarji neodvisni, sami svoji gospodarji in niso sužnji tovarn in rofov kakor industrijalni delavci.

Le poglejte sedaj na jesen v razne industrijalne kraje, kako tudi farmarji iščejo dela v tovarnah in rudnikih. Poleti so garali na polju, po zimi pa tišče v industriji in izrivajo tiste delavce, ki nimajo kmetij. Kompanije znajo to situacijo izrabljati v svoj prid in ne farmarji niti delavci se tega ne zavedajo v zadostni meri.

Delavec in farmar predstavljata delavno silo, brez katere bi bila bogastva nemogoča. Oba sta potrebna družbi in drug drugemu. Delati bi morala skupaj za skupne interese. In delala bosta skupaj, kadar bosta v to prisiljena po neizprosni zakonih razvoja in tedaj se bosta morala tudi bolj zanimati za socializem, ki je ključ rešitve iz današnje ekonomske uredbe.

Kapitalistično in demagoško časopisje napada socialistično stranko in masa jih čita in jim verjame. Toda le malo jih razume, da so izšle vse koristne predloge od učencev te stranke in da so vse pridobitve za sluga, bodisi direktna ali indirektna, socialističnega gibanja. Socialistična literatura je tista šola, ki vzgaja delavske boritelje in agitatorje. Prazne glave pa blatio to stranko in mislijo, da vrše s tem "revolucionarno" ali pa patriotično delo. Boj kapitalističnega razreda proti socialističnemu gibanju je razumljiv. Kadar pa se bore delavci proti svoji najboljši zagovornici in bojevnici, tedaj vemo, da so zavedeni in da pod vplivom ignorance služijo svojim sovražnikom.

Delavska in kmečka masa potrebuje politične izobrazbe. Družba mora iti naprej, napredovati pa je nemogoče brez širjenja znanja.

Torej širimo znanje! Boj ignoranci! Naprej za solidarnost delavskih in kmečkih mas pod socialističnim praporom!

NACE ŽLEMBERGER.

Obvestilo clevelandskim sodrugom.

CLEVELAND, O. — Članstvu socialističnega kluba št. 27, JSZ., sporočam, da se vrši letna seja v nedeljo 9. decembra dopoldne v klubovih prostorih. Med drugimi važnimi točkami bomo imeli na tej seji volitve odbora za prihodnjo polovico leta.

Ker je to ena najvažnejših sej, je potrebno, da se je polnoštevilno udeležite.

V nedeljo 25. nov. je soc. pevski zbor "Zarja" priredil koncert, ki je v vseh ozirih zadovoljivo izpadel. Sedeži v Božeglavovi dvorani so bili zasedeni in mnogo udeležencev je moralo stati, ker ni bilo dovolj sedežev za vse. Koncertne točke so bile tudi na tej prireditvi izborna izvajane. Občinstvo jim je sledilo z največjim zanimanjem in z aplavdiranjem pokazalo, da trud Zarjinih pevcev in pevk ni bil zamanj. — Po programu je sledil ples in prosta zabava do pozne noči, dokler se ni občinstvo veselih obrazov razšlo. — *L. P. tajnik kluba št. 27.*

Iz okolice Finleyville, Pa.

FINLEYVILLE, PA. — Menda je to prvi dopis iz te naselbine v Proletarcu. Ker je že taka navada, bom tudi jaz poročal med drugim o delavskih razmerah. Četudi je v koledarju samo ena nedelja na teden, imamo mi kar štiri. To ne bi bilo ravno slabo, ako ne bi bila "peda" tako klaverna. Gospodje že vedo, zakaj premogovniki tako slabo obratujejo. Pravijo, da ni dovolj naročil; kako se premogarji preživljajo ob borbi plači, to jih ne briga.

Dobro bi bilo, če bi znali delavci vsaj nekoliko bolj posnemati kapitaliste v organiziranju. Njih je malo, pa so močni, nas je veliko, pa nimamo nikake moči, ker nismo zadostno organizirani.

Polagoma pa se delavci vendar bude iz spanja. Dolgo smo se prizadevali, da bi v tej naselbini ustanovili socialistični klub. Pred kratkim sem se zopet podal na agitacijo in rezultat je, da smo 25. novembra ustanovili socialistični klub J. S. Z., v katerega je pristopilo deset članov. Sodrugi, sedaj pa je treba, da vsi skupaj delujemo za pojačanje kluba. Pridobivajmo mu novih članov in Proletarcu nove naročnike.

Prihodnja klubova seja se vrši v nedeljo 23. decembra (vsako četrto nedeljo v mesecu) v prostorih sodruga Franka Pernishka. Udeležite se je polnoštevilno in privedite s seboj tovariše, da postanejo naši člani.

Ker se bliža leto h koncu in ker se pred 1. januarjem najbrž ne bom več oglasil, voščim sodrugom in somišljenikom vesele praznike in želim, da bi pri tem ne pozabili izrabiti proste dneve za agitacijo v prid naše organizacije in njenega glasila "Proletarca".

Frank Pernishek, tajnik kluba

Priredbe slovenskih organizacij v Chicagi.

CHICAGO, ILL. — Zadnjo soboto je priredilo društvo Slovenski Dom št. 86, SNPJ. v Mozartovi dvorani veliko veselico, ki je bila zelo številno obiskana. Mnoho priredb je bilo na čikaški "north side", ki bi imele tako veliko udeležbo, kakor jo je imelo društvo Slovenski Dom.

V nedeljo 2. dec. je priredil Slovenski sokol Chicagi v Narodni dvorani telovadne nastope, ki so bili dobro izvajani, dasi ni dvorana, v kateri so se vršili, za take reči nič kaj pripravna. Udeležba je bila mnogobrojna, da si prireditelji boljše ne bi mogli želeli.

V nedeljo 16. decembra ob 2:30 popoldne vprizori dramski odsek soc. kluba št. 1 v dvorani Č. S. P. S. igró v petih dejanjih "Za pravdo in srce". Ta igra je povzeta iz časov kmečkih puntov po Slovenskem in Hrvatskem in bo naše občinstvo gotovo zanimala. Podprite delovanje dramskega odseka kluba št. 1 s tem, da v nedeljo 16. decembra napolnite dvorano.—r.

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ." so vplačala društva in socialistični klubi v mesecu novembru kakor sledi:

Tek. št.	Štev. družva	Kraj.	Vsota.
84—114	SNPJ.,	Roundup, Mont.	\$ 2.37
47—328	SNPJ.,	Madrid, Ia.	2.00
6—5	SNPJ.,	Cleveland, O.	6.00
63—16	SNPJ.,	Milwaukee, Wis.	4.00
40—290	SNPJ.,	Homer City, Pa.	5.00
73—245	SNPJ.,	Lawrence, Pa.	7.20
112—95	SNPJ.,	Oglesby, Ill.	2.00
14—209	SNPJ.,	Nokomis, Ill.	2.00
12—74	SNPJ.,	Virden, Ill.	1.00
66—259	SNPJ.,	Washington, Pa.	4.00
88—242	SNPJ.,	Staunton, Ill.	4.00
41—206	SNPJ.,	Gross, Kans.	3.00
29—115	SSPZ.,	Kenilworth, Utah	1.04
109—434	SNPJ.,	Arma, Kans.	3.04
1—19	SNPJ.,	Mineral, Kans.	6.00
60—382	SNPJ.,	Acosta, Pa.	3.00
36—156	SNPJ.,	Muddy, Ill.	1.00
15—329	SNPJ.,	Large, Pa.	1.00
55—17	SSPZ.,	Aurora, Minn.	4.00
72—301	SNPJ.,	Mascoutah, Ill.	6.00
96—352	SNPJ.,	Taylorville, Ill.	4.00
44—263	SNPJ.,	Carlville, Ill.	2.00
71—1	SNPJ.,	Chicago, Ill.	1.00
110—447	SNPJ.,	Nanticocke, Pa.	2.00

Klubi JSZ.

182 Meadowlands, Pa.	1.00
69 Herminie, Pa.	1.00
1 Chicago, Ill.	2.50
181 Lloydell, Pa.	1.00

Skupaj \$82.07

Tajništvo JSZ.

AGITATORJI NA DELU.

Naročnin na Proletarca so poslali:

Anton Debevc, Sheboygan, Wis.	8
Joe Korsič, Carlville, Ill.	5
Christina Omahne, Clinton, Ind.	5
A. Ocepek, Pittsburgh, Pa.	3
A. Mravlje, Clinton, Ind.	3
Anton Maslo, Pursglove, W. Va.	2
A. Žagar, Sheboygan, Wis.	2
Louis Britz, Lawrence, Pa.	2
F. Ludvik, Cleveland, O.	2
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	2
John Krebelj, Cleveland, O.	2
Max Slanovec, Cleveland, O.	1
John Ban, Pittsburgh, Pa.	1
R. Potochnik, Detroit, Mich.	1
F. Benchina, Chicago, Ill.	1
Louis Kveder, Pittsburgh, Pa.	1
J. Maticich, Lucerne, Pa.	1

ZAPISNIK SEJE EKSEKUTIVE J. S. Z.

dne 23. novembra 1923.

Navzoči so Aleš, Lučič, Tavčar, Blaž Novak, Godina, Zajec, Podlipec, Oven in Pogorelec; od upravnštva A. Slabe. Navzoč je tudi sod. John Ban iz Pittsburgha, Pa.

Za predsednika seje izvoljen Blaž Novak. — Prečita se zapisnik zadnje seje. Tavčar pravi, da se mu zdi zapisnik kratek, zlasti še v pogledu poročila, ki ga je dal sod. P. Bernik o delavskem gibanju v Sloveniji. Misli, da bi bilo treba take reči priobčati, ker se naši sodrugi zanimajo za poročila o delavskem gibanju v starem kraju. Godina pravi, da je sod. Bernik prečital dotično poročilo na zadnji seji in na koncu izjavil, da ga bo izročil v priobčitev "Proletarcu" in "Prosveti". S tem je bila stvar na seji zaključena, ker je prišla v področje uredniku. Zajec pravi, da ga je Bernik po zadnji seji vprašal, kedaj bo Proletarec priobčil dotično poročilo, ki je medtem pričelo izhajati že v "Prosveti". Ker pa je smatral, da velika večina Proletarčevih naročnikov čita tudi Prosveto, se mu ni zdelo umestno ponatisniti omenjenega poročila. Izvaja, da se je Bernik za časa svojega obiska v starem kraju potrudil dobiti informativno gradivo o delavskem gibanju v Sloveniji, katerega je predložil naši seji in ob enem omenil, da ga bo uredil tudi za priobčitev. Vse to je delal po lastni iniciativi in seja ni mogla od njega zahtevati, da izroči tozadevne spise uradu JSZ. oziroma njenemu glasilu. Aleš omenja, da od Bernika nismo mogli zahtevati, da izroči spis uradu JSZ., niti nismo mogli od njega zahtevati, da ga izroči v priobčitev samo Proletarcu, ker ga je dobil na lastno iniciativo in ima pravico razpolagati z njim po svoji previdnosti in po dogovoru s sodrugi v starem kraju. Zapisnik je po njegovem mnenju v tem oziru pravilno urejen. Po izčrpani diskuziji se zapisnik sprejme kot je bil čitan.

Dopisi. — Klub št. 114, Detroit, Mich., sporoča o združenju kluba št. 210 s klubom št. 114; ker pa ima bivši klub št. 210 precejšnjo imovino, in ker bi glasom pravil morala biti izročena Jugoslovanski socialistični zvezi, vprašuje klub št. 114, dali se to imovino prepušča njemu v oskrbo, ali naj se jo izroči uradu JSZ. Sprejet je predlog, da se imovina razpuščenega udruženja št. 210 prepušča v oskrbo klubu št. 114, kakor priporoča klub sam.

Prečita se dopis čikaške okrajne org. soc. stranke, v katerem sporoča, da se bodo v interesu boljše kooperacije med narodnostnimi klubi in centralno organizacijo v bodoče obdržavale od časa do časa konference med uradniki okrajne organizacije, tajniki federacij in tajniki klubov, in žele v tem oziru tudi naše kooperacije. Tajnik poroča, da se prvega sestanka ni mogel udeležiti, udeležil pa se ga je urednik Proletarca. Godina omenja, da je to bolj lokalna kot splošna zadeva, priporoča pa, da sodelujemo po naših najboljših močeh z okrajno organizacijo v Cook County in predlaga, naj se dopis vzame na znanje. Predlog sprejet.

Sod. Pogorelec poroča, da se je udeležil shoda, ki ga je aranžiral klub št. 27 v Clevelandu, na katerega ga je poslala eksekutiva JSZ. glasom svojega zaključka na zadnji seji. Omenja, da je bil shod dobro obiskan, in tudi uspeh shoda je bil dober. Ob tej priliki je govoril s člani kluba št. 27 tudi glede njihovega predloga zadnjemu zboru JSZ., da se "Proletarca" preseli v Cleveland. Leo Poljšak, tajnik kluba, mu je

pojasnjeval, da je klub št. 27 akcijo glede selitve našega glasila v Cleveland opustil. Priporočil jim je, naj klub sporoči svoj tozadevni sklep eksekutivi JSZ. pismeno, kar je sod. Poljšak obljubil storiti. — Nadalje poroča, da se je ustanovil nov klub v Finleyville, Pa., v katerega je pristopilo 10 članov. Od reorganiziranega kluba v Broughtonu, Pa., nima do danes še nobenega poročila; obrnil se je pismeno na začasnega tajnika Demšarja za pojasnila, toda odgovora ni še sprejel. Poročilo tajnika se vzame na znanje.

K poročilu glede selitve lista predlaga Godina, naj tajnik sporoči klubu št. 27, da želimo glede klubovega zaključka v tej zadevi uradno izjavo v smislu sklepa zadnjega zbora JSZ. Predlog sprejet.

Pri tej točki govori več sodrugov o resoluciji, sprejete na zboru JSZ., tikajoča se zgradbe lastnega poslopja za JSZ. in Proletarca. Z akcijo se ne more pričeti, dokler klub št. 27 ne izreče svoje besede v vprašanju selitve. Želja navzočih je, da se stvar čimpreje uredi in gre na delo.

Sodrug Oven poda poročilo o konferenci socialističnih klubov JSZ. v Pennsylvaniji, ki se je vršila dne 28. oktobra v Canonsburgu. Udeležba je bila obilna in rezultat zbora dober, ker so se sodrugi v zapadni Pennsylvaniji resnično zavzeli za organizatorično in propagandistično delo. Za tajnika "Konference soc. klubov v zapadni Penni" je bil izvoljen sod. John Terčelj. V ostalem je potek konference razviden iz njenega zapisnika, ki je bil priobčen v 845. številu "Proletarca". Na konferenco je prišlo tudi par ljudi od "D. S.", oziroma njeni pristaši, ki so jo hoteli izrabiti za svojo agitacijo, toda s svojimi nastopi so se le blamirali.

O poteku konference je dal nato nekoliko poročila tudi sod. Tavčar, ki se je ravno tiste dni nahajal v Pennsylvaniji. — Poročila se vzamejo na znanje.

V diskuziji, ki je sledila poročilom, pravi sod. Zajec, da je bilo morda dobro, da se je pustilo nečlanom, ki so poleg tega še sovražniki našega gibanja, govoriti na konferenci v Canonsburgu, četudi so s tem potratili mnogo časa, ki bi ga konferenca porabila za agitatorično delo. Dobro je bilo to le raditega, da so naši sodrugi izprevideli, s kom imajo opraviti. V bodoče pa je boljše, da se držimo istega stališča, kakoršnega je zavzela socialistična stranka, to je, da so naši shodi namenjeni za socialistično propagando in naše konference za naše organizatorično delo. Mi ne hodimo motiti zborov drugih frakcij, ker ne verujemo v taktiko razgrajadev in v demagogiranje. Pri tem tudi ne smemo pozabiti, da prihajajo take kreature na naše zборе in zahtevajo na njih pravico govora, medtem ko ne dajo besedo na svojih zborih niti vsem svojim lastnim pristašem. Govore jim o "disciplini" in diktaturi, v bojih proti tistim, ki nočejo misliti tako kakor oni, se pa poslužujejo jezuitskih metod. Kadar torej vidimo, da imamo opraviti z ljudmi, katerih namen ni graditi, ampak ovirati socialistično organizacijo pri njenem delu, je treba z njimi postopati tako kakor zaslužijo. Kar se tiče dotičnih par oseb od "D. S.", ki so prišle na canonsburško konferenco socialističnih klubov, ne zaslužijo nikakega vpoštevanja in najboljše je, če se na njihove napade odgovarja s prezirjem. Sod. Lučič se strinja s temi izvajanj, kar pa se tiče konference soc. klubov v Penni., pravi, da je to posnemanja vredna taktika za širjenje našega gibanja in priporoča, naj se take konference organizirajo povsod tam, kjer je več klubov v bližini. Sodrug Ban iz Pittsburgha pojasnjuje delovanje naših nasprotnikov,

ki so v svojem fanatizmu prišli tako daleč, da so se pozabili organizirati, zato pa toliko bolj rujejo proti socialističnim organizacijam.

Sod. Tavčar pravi, da ker smo pri poročilu o canonsburški konferenci omenjali tudi debato, bo dal k stvari nekaj pojasnila. Nato govori, kako je prišlo do tega, da je priobčil v Proletarcu članek, v katerem naznanja ljudem okoli "D. S.", da je pripravljen debatirati z njimi, kar je izjavil že na konferenci. Ni pa se mogel udeležiti debate, kakor jo je aranžiral štab "D. S.", oziroma g. C. N., ker se priprave niso vršile tako kakor se vrše za debate. Njegovo (Tavčarjevo) mnenje je, da bi take debate, ako je pristašem protivnega labora za stvarnost, ne škodovala. Nadalje izraža misel, da bi bilo umestno, da JSZ. poda v tem oziru izjavo, v kateri bo pojasnjeno naše stališče napram takim ljudem. Aleš pravi, da je naše stališče dovolj jasno izraženo v resolucijah, ki jih je sprejel IV. redni zbor JSZ. Zdi se mu neumestno, da bi mi sprejemali take izjave radi ljudi, ki so brez organizacije med slovenskim delavstvom in ne bi mogli eksistirati, ako bi bili navezani samo na pomoč naših delavcev. Glede debat pravi, da ako hoče kdo debatirati z milwauškiimi Novaki, to lahko stori kot posamezen član, ne pa v imenu JSZ.

Godina pravi, da bi JSZ. lahko vpoštevala ljudi okoli "D. S." šele tedaj, če bi imeli kaj organizacij med slovenskim delavstvom. Ker pa v tolikem času niso mogli na polju organizatoričnega dela pokazati prav nobenih uspehov, nima naša JSZ. nobenega vzroka, da bi dajala dotičnikom kak pomen, kajti če ga bodo tedaj imeli, bodo to morali šele dokazati. Sodrug Adllec priporoča, naj se JSZ. drži iste taktike kakor dozdaj. Slovensko delavstvo je že toliko razsodno, da hitro izprevidi, s kom ima opraviti. S. B. Novak soglašala s temi mnenji. Sod. Oven se strinja z navedenimi izvajanci in predlaga, naj se diskuzija o poročilih zaključi. Predlog sprejet.

Ker bo treba voliti meseca januarja nov upravni odbor Proletarca kakor vsako leto, je zaključeno, naj tajnik JSZ. sporoči klubu št. 1 in klubu št. 224, naj nominirata kandidate. Upravni odbor Proletarca ima pet članov. V letošnjem odboru so: F. Aleš, J. Oven, F. Godina, F. Udovič in F. S. Tavčar.

Tavčar pravi, da je IV. redni zbor JSZ. sprejel več resolucij, ki nalagajo odboru naše zveze vršiti gotove naloge na polju prosvetnega dela, pospeševati izobraževalno akcijo JSZ., in podvzeti akcijo za gradnjo lastnih prostorov, ki bodo služili za urade JSZ. in Proletarca. Ob enem želi, da bi bili zapisniki naših sej obširnejši. — Aleš pravi, da se radi pomankanja časa tes ni moglo vršiti toliko dela kot bi ga mi radi, vendar pa bo treba napraviti nekaj korakov, da se naše aktivnosti pomnože. Zbor nam je dal velike naloge, zato predlaga, naj se kakor hitro mogoče skliče izredna seja, na katero naj se povabi člane vseh odborov JSZ., na kateri bomo napravili načrte za izvajanje dela, ki ga nam je naložil zbor. Predlog sprejet.

Zajec pravi, da ker se leto bliža h koncu, naj tajništvo JSZ. podvzame vse potrebne korake za ojačanje "Izobraževalne akcije JSZ." V prihodnjem letu bomo morali podvzeti obširno volilno kampanjo, ki bo ob enem tudi kampanja za pojačanje naše Zveze in socialistične stranke. V diskuzijo k tej točki so posegli vsi navzoči. Končno je bil sprejet predlog, da naj tajništvo JSZ. izvrši to delo po svoji najboljši predvidnosti. Sodrug Pogorelec pravi, da je imel to akcijo

v vidiku in bi jo izvršil tudi ako ne bi govorili o nji na seji. Sprejeto na znanje.

Sodrug John Ban priporoča, naj JSZ. takoj na pomlad zopet povzame večjo agitacijsko kampanjo v Pennsylvaniji; z dobrim agitatorjem ali agitatorico, ki pride od zunaj, se da napraviti mnogo dela. Priporočilo se vzame na znanje z zagotovilom, da bo JSZ. v tem oziru storila kolikor bo največ mogoče.

V poverjeništvu JRZ. se izvoli na mesto sod. Petriča sodruga F. S. Tavčarja. Zaključek seje.

Tajništvo JSZ.

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

za mesec november 1923.

DRŽAVA	MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Prejenski	Glav. sta- nu str.	Drž. in okr. org.	Konv. fund J. S. Z.
<i>Illinois:</i>							
	Chicago No. 224	7	1	\$ 2.45	—	—	\$ 1.60
	Springfield . . .	5	3	2.55	—	—	.80
	Chicago No. 1 . . .	30	6	11.10	—	—	7.50
	La Salle	—	5	1.75	\$ 7.13	\$ 5.70	—
	<i>Ind.: Universal</i> . .	25	—	7.50	—	—	—
	Clinton	6	4	3.20	4.37	3.50	1.00
	<i>Iowa: Madrid</i> . . .	6	2	2.50	1.00	.80	.80
	<i>Mich.: Detroit</i> . .	30	—	9.00	3.75	3.00	7.50
	<i>Ohio: Cleveland</i> .	40	—	12.00	—	—	3.00
	Barberton	10	8	5.80	—	—	2.30
	Girard	20	—	6.00	9.75	7.80	2.00
	<i>Penna.: Slovan</i> . .	5	4	2.90	—	—	.90
	Meadowlands . . .	18	2	6.10	—	—	2.20
	Canonsburg	19	—	5.70	—	—	1.90
	Moon Run	80	—	24.60	—	—	7.00
	Herminie	18	5	7.15	—	—	2.30
	Avella	6	1	2.15	—	—	.70
	Library	7	2	2.80	—	—	.90
	Sygan	20	—	6.00	—	—	2.00
	Lloydell	11	5	5.05	—	—	2.10
	Renton	16	4	6.20	—	—	1.10
	West Newton . . .	8	2	3.10	—	—	1.25
	Southview	34	—	10.20	33.38	26.70	2.80
	<i>W. Va.: Meriden</i> . .	20	3	8.10	2.87	2.30	2.00
	<i>Wis.: Sheboygan</i> .	—	—	—	—	—	1.90
	Skupaj	441	57	\$153.90	\$62.25	\$49.80	\$55.55

	Rednih	Dualnih	Izjemnih
Znamk na roki 1. nov.	502	580	261
Prejeli iz gl. stana v okt.	500	—	—
Skupaj	1002	580	261
Razpečanih glasom poroč.	441	57	—
Na roki 30. nov.	561	523	261
Članov prijavljenih v novembru	—	—	555

Tajništvo J. S. Z.

LISTU V PODPORO.

Klub št. 118, Cannonsburg, Pa.	\$ 5.00
John Ban, Pittsburgh, Pa.	5.00
Frank M. Stopar, Homer City, Pa.	1.00
John R. Sprohar, Cle Elum, Wash.	.85

Skupaj . . . . . \$ 11.85
Prejšnji izkaz \$332.25

Skupaj \$344.10

Povest o sedmih obešenih.

(Nadaljevanje s 6. strani.)

— Jaz sem Janson. Mene ni treba obesiti.

Peljala sta se, da bosta stala čez dve uri pred obrazom nerazrešene, velike tajne, da bosta šla iz življenja v smrt — pa sta se predstavljala drug drugemu. V dveh ravninah sta šla istočasno življenje in smrt in življenje je ostalo v najbolj smešnih in grdih malenkostih do konca — življenje.

— Kaj pa ste zakrivili, Janson?

— Klal sem gospodarja z nožem. Denar sem kradel.

Glas je bil tak, kakor da je Janson zadremal. Verner je našel v temi njegovo velo roko in jo stisnil. Janson jo je prav tako velo umaknil.

— Kaj te je strah? — je vprašal Verner.

— Nočem.

Umolknila sta. Verner je zopet našel Estončevo roko in jo krepko stisnil med svojimi suhimi in vročimi dlanmi. Ležala je nepremično liki deska, toda Janson je ni več poskusil umakniti.

V vozu je bilo tesno in dušno, dišalo je po soldatskem suknu, po zatohlosti, po gnoju in po mokrih usnjenih škornjih. Mlad žandar, ki je sedel nasproti Vernerja, je krepko dihal vanj zmešani duh čebule in slabega tobaka. Toda skozi neke špranje je prodiral oster in svež zrak in zaradi tega je bil občutek pomladi v malem, dušnem, premikajočem se prostoru še krepkejši kot zunaj. Voz je obračal na desno, na levo, potem zopet, kakor da se pelje nazaj; včasih se jim je zazdelo, da že cele ure krožijo na enem in istem mestu. V začetku je prodirala skozi zagrnjene, goste zavese na oknih modrikasta, električna svetloba; potem je za nekim ovinkom naenkrat potemnelo in samo po tem je bilo mogoče sklepati, da so zavili v gluhe, predmestne ulice in da se bližajo S-skemu kolodvoru. Včasih, na ovinkih, se je Vernerjevo živo, skrčeno koleno prijateljsko zadelo ob prav tako živo, skrčeno koleno žandarja, in bilo je težko verjeti v kazen.

— Kam se peljemo? — je nenadoma vprašal Janson.

Malo se mu je vrtilo v glavi zaradi dolgotrajnega kolobarjenja v temnem zaboju in slabo mu je postajalo.

Verner je odgovoril in silneje stisnil Estončevo roko. Zelel je reči temu malemu, zaspanemu človeku nekaj posebno prijateljskega in laskavega in že ga je ljubil, kakor še nikogar v življenju.

— Mili! Mogoče ti je neudobno sedeti. Pomakni se sem, bližje k meni.

Janson je pomolčal in odgovoril:

— No hvala. Dobro mi je. A tebe bodo tudi obesili?

(Dalje prihodnjič.)

Ta prekaša celo ameriške "novice".

IZ NOVEGASADA V JUGOSLAVIJI POROČAJO O "senzacionalnem" umoru in samomoru, ki bi ameriškim dnevnikom dal sijajno priliko za velike naslove. Miahel Stefanovič Prihačenko ki je služil svoječasno v ruski carski armadi in po prevratu ubežal v Srbijo s svojo priležnico Marijo Zehnovu, je bil "junak" umorov in samomora. V Marijo Zahnovu se je zaljubil kapelnik ruskega orkestra v Novemsadu, in ona mu je ljubezen vračala. Šla je živeti s kapelnikom, ta pa je odslovil iz orkestra njenega prvega ljubimca. Vsi člani orkestra so bili Rusi. Stefanovič je iskal priliko za sestanek s svojo prejšnjo ljubico, jo umoril in zadavil njenega otroka, ker je sumil, da ni njegov. Potem je šel v gostilno, kjer so igrali njegovi bivši tovariši ruske in srbske melodije, si naročil liter vina, prosil godce naj mu zaigrajo "Volga, Volga, draga mati," toda v odgovor so se godci nortevali iz njegove nesrečne ljubezni. Stefanovič je potegnil iz žepa dva samokresa in ustrelil kapelnika in vseh šest godcev. Nato je ubil se sebe. Stefanovič je bil na glasu kot prvovrstni strelec.

"ZA PRAVDO IN SRCE"

je naslov igre, ki jo vprizori

DRAMSKI ODSEK KLUBA ŠT. 1

v nedeljo 16. decembra

v dvorani Č. S. P. S. na W. 18th St.
(blizu S. Racine Ave.)

"Za pravdo in srce" je drama v petih dejanjih. Godi se v času kmečkih uporov po Slovenskem in Hrvatskem proti grajščakom. Igra je polna lepih prizorov in vas bo gotovo zanimala.

Pričetek predstave ob 3. popoldne.

Dvorana odprta ob 2:30.

Vstopnina samo 50c.

Po igri plesna zabava.

Ameriški Družinski Koledar

LETNIK 1924

je knjiga, ki bo vsakemu ugajala. Po vsebini in ilustracijah ne zaostaja za dosedanjimi letniki. Zadnje leto je bil naš Koledar razprodan v teku šest tednov. Pazite, da ga naročite pravočasno.

Vsebina je sledeča:

Splošni koledar za l. 1924.

Pregled po avetu:

Zedinjene države. — Mehiko. — Južna Amerika. — Velika Britanija. — Sovjetska Rusija. — Nemčija. — Francija. — Italija. — Španija. — Jugoslavija. — Bolgarija. — Grčija. — Turčija. — Albanija. — Rumunija. — Češkoslovaška. — Poljska. — Baltiške dežele. — Japonska. — Kitajsko. — Delavsko politično gibanje. — Unije.

Bajke, na katerih sloni vera. (H. M. Tichenor).

Sonjino maščevanje (Angelo Cerkevnik).

Eksekucija Johna Browna

Od kod izvira beseda sovinst?

V kaverni (igra, spisal za Koledar Angelo Cerkevnik).

Tri in štiri je sedem.

Zadnja bitka na morju (Jože Zaverčnik).

Povest o Ivanu Petroviču (Jessica Smith).

Dr. Ivan Tavčar.

Polde (spisal Andrej Kobal).

Zrtev tradicije (Fran S. Tauchar).

Nekaj zgodovine o Slov. nar. domu v Clevelandu (uredil L. Medvešek).

The House of Debs.

PESMI.

Pravica (Tone Seliškar).

Spev eternistov (Fran Albrecht).

Tudi po smrti nismo enaki (Ivan Molek).

Jesen in proletariat (Tone Seliškar).

Kristus in Antikristi (Tone Seliškar).

Vihar.

SLIKE.

Nosači traverz (R. Jean Jovanovič).

Hamlet (Sandor Jaran).

Kongresnik V. L. Berger.

Eugene V. Debs.

Moris Hillquit.

Eksekutiva A. D. F.

Čikaška policija zaplenjuje vozove s pivom.

Slika iz tropičnih krajev.

Ramsay MacDonald.

Mohandas K. Gandhi.

Propaganda v Indiji.

Čičerin.

Stara in nova Rusija.

Leon Trocki.

Nadežna Krupskaja.

Odstavljeni patriarh dr. Tikhon.

Nadškof Krašnicki.

Nikolaj Lenin.

Pogreb v Berlinu.

Nesreča v Rudniku.

Mussolini.

Iz okolice Podgorice v Črnigori.

Ljubljana—Marijin trg.

Kranjska gora.

Aleksander Stamboliski.

Trojica, ki vlada Turčijo.

Slika bede v Chicagi.

V pristanu.

Blejsko jezero z gradom.

Križev pot (Frank Brangwyn).

Zimska slika (Jean Grothe).

Zidani most, Slovenija.

V gorah.

Pittsburghški pekel.

Oves (C. W. Taylor).

Captain John Brown.

John Brown pred sodiščem.

Slepci (Franc Tratnik).

Košnja.

Park pod sneženo odejo.

Preko polja (Emile Adan).

Na deželi.

Na polju.

Dr. Ivan Tavčar.

Kamniške planine.

Vračanje s polja (A. Wagner).

Sanje (Joseph Coomans).

Babica grabi listje.

Ljubavno pismo (Georg Hom).

Večerna idila (James Bertrand).

V parku.

Opazovanje.

Iz gozda (Eugene Feyen).

Zalostne misli (W. Amberg).

Prepovedana knjiga (Zuber Buhler).

Slovenski narodni dom v Clevelandu.

Načrt zgradbe House of Debs.

Iz tu navedene vsebine razvidite, da ne dobite nikjer knjige s tako bogato vsebino in ilustracijami, kakor je Ameriški družinski koledar, ki stane samo 75c. Koledar bomo razposlali kakor hitro bo knjigoveznica gotova z delom.

Dobrodošli gost — Trinerjev stenski koledar za leto 1924.

Čas beži, — december je zopet tukaj in z njim Trinerjev stenski koledar za leto 1924, dobro došli gost in oznanjevalec božičnih praznikov. Veliko koledarjev gre sedaj v Evropo, ker naši stari odjemalci, ki so se vrnili v domovino, ne morejo biti brez njega. Letošnji Trinerjev stenski koledar je tako izvrsten, da so se večaki izjavili, da ga bo težko prekositi v bodočnosti. Nek mojster s kamero in dva slovita umetnika so ga mojstersko izdelali. Okoli glavne slike, ki predstavlja krasno mlado damo v izbornem jopiču iz kožuškovine, ki prinaša domov Trinerjovo zdravilno grenko vino, je osem krasnih slik, ki kažejo kako so Trinerjeva zdravila in preparacije neobhodno potrebne za avtomobiliste, igralce tenisa, ribiče, itd. Nikdar poprej ni bilo na Trinerjevem stenskem koledarju tako krasnih in očesu prijaznih barv. Pošljite 10c za pokritje poštnih stroškov na Joseph Triner Company, 1333 S. Ashland Avenue, Chicago, Ill.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114 JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem Domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne.— Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — *Organizator.*

Članstvo S. N. P. J. sprejelo resoluciji za tiskarno in zavetišče.

Članstvo SNPJ. je na splošnem glasovanju odobrilo resoluciji za ustanovitev lastne tiskarne in zavetišča. Kakor poroča "Prosveta", je glasovalo za ustanovitev lastne tiskarne 9088 članov, proti tiskarni 1980.

Za ustanovitev lastnega zavetišča je glasovalo 5541 članov in 5372 proti. Glasovanja se je udeležila približno tretjina vsega članstva.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih družvenih potrebščin kot regalij, prekoračnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriškanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

Prečitajte naš cenik knjig,

priobčen v tej izdaji. Velika izbira novih knjig, katere smo prejeli pred nekaj dnevi iz Slovenije.

Največja zaloga boljših književnih del.

LOUIS KVEDER

(200 Walsh Bldg.)

434 Diamond St.,
PITTSBURGH, PA.

Izdelujem pooblastila, kupne in darovalne pogodbe, teste in vsa v notarski posel spadajoča dela.

ŠTEDLJIVI LJUDJE

vlagajo redno in investirajo razumno v

KASPAR STATE BANKI

največji jugoslovanski banki v Zed. državah

1900 Blue Island Avenue
in vogal 19. ceste.

CHICAGO, ILLINOIS.

Kapital in prebitek

\$ 1,250,000.00

Pod vladnim in državnim nadzorstvom in Chicago Clearing House Ass'n.

Prodajamo parobrodne listke za vse prekomorske črte v Jugoslavijo in nazaj. Izdelujemo svedočbe (affidavits) za naseljence ter pošiljamo denar v staro domovino najhitreje in najceneje.

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

ZABAVNA KNJIŽNICA, zbirka povesti in štiri, broširana....	.65	BENESKI TEGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana	.75	MLEKARSTVO, s štircami e živinoreji s slikami	.75
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75	CARLJEVA ŽENITEV-TRIJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana	.25	NARODNOGOSPODARSKI ESEJI	.35
ZAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75	DIVJI LOVEC, (F. S. Finžgar), igra s petjem v 4 dejanjih	.50	NAS JEZIK, (Dr. J. Glonar), vezana	.45
ZA SRECO, povest, broširana....	.45	DNEVNIK, veseloigra v 2 dejanjih	.30	NAS SADAŠNJI USTAVNI POLOZAJ	.75
LAPISKI TINE GRAMONTOVE, (VI. Levstik), vezana	1.00	GAUDEAMUS, komedija v 4 dej.	.60	O KONSUMNIH DRUSTVIH...	.10
ZGODBE IZ DOLINE SENTFLORJANSKE, (Ivan Cankar), vezana	1.25	GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	.60	O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE, (Dr. I. Prijatelj), broširana...	.40
ZLATARJEVO ZLATO, (Aug. Senona), zgodovinska povest iz XVI. stoletja, vezana	1.20	KASIJA, drama v 3 dejanjih	.75	OSNUTEK SLOV. NAR. GOSPODARSTVA	.50
ZMOTI IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE, (L. Zorec), broširana	.40	JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana	.75	POGLAD V NOVI SVET.....	.10
ZVONARJEVA HČI, povest, broširana	.65	MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	.75	POLITIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV, od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotin Lončar), broširana 75c, vezana	1.00
ŽENINI NABE KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana	.30	NAVAĐEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	.35	POSTREZBA BOLNIKOM, s slikami	.35
SLOVENSKI PISATELJI:		NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah). Igra v treh dejanjih, broširana	.35	PRAVO IN REVOLUCIJA, (L. Pitamic)	.35
DE. IVAN TAVČAR, zbrani spisi, IV. zv., vezana	2.00	OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana	.75	PSIHISKE MOTNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI (Ivan Robida, vezana	1.15
FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25	RAZVALINA ŽIVLJENJA, (F. S. Finžgar), drama v 3 dej.	.75	RASTLINSTVO NABIH ALP, (F. Seidl)	.95
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00	ROMANTIČNE DUBE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	.85	RAZVOJ SOCIALIZMA od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevel M. Žagar)	.35
JOS. JURČIČ, zbrani spisi, I. zv., vezan	1.75	ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih	.50	REFORMACIJA IN SOC. BOJI SLOV. KMETOV, (Abditas) broširana	.45
II. zv. vezan	1.50	SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana	.75	SLOVENSKO-ANGLESKA SLOVNICA, izdala SNPJ., 364 strani, vezana v platno	2.00
III. zv. vezan	1.50	UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana	1.00	SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA, (Dr. K. Osvald), broširana	.50
IV. zv. vezan	1.25	ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE.			
V. zv. vezan	1.00	ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debatata	.20	SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA, E. K., broširana	.50
IV. zv. vezan	1.00	ANGLESKO-SLOVENSKI BESEDNJAK, (Dr. J. F. Kera)..	5.00	USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetake republike	.10
PESMI IN POEZIJE.		DEMOKRATIZEM IN ZENSTVO, (Alojzija Stebi)	.10	VARNICA KUJARICA, (Marija Remeč), vezana	1.00
BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francoščine prevel I. Hribar) vezana	1.00	GOSPODARSKA GEOGRAFIJA, (Dr. V. Šarabon), vezana	1.25	V NOVO DEŽELO, (E. K.) broširana	.25
MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba	.75	JUGOSLAVIJA, (A. Melik), zemljepisni pregled	1.00	VOLJA IN DEJANJE, (psihologična analiza)	.25
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90	KATOLIŠKA CERKEV IN SOCIALIZEM	.25	VADEBUŽNA PRODAJALNA ALI KONSUM	.10
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba	.50	KDO UNICUJE PROIZVAJANJE V MALEM	.20	ZAKON BIOGENEZEJE, (J. Howard Moore, prevel I. M.)	1.30
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana	.90	KOMUNISTIČNI MANIFEST, (Karl Marks in Friderik Engels)	.20	ZA STARO PRAVDO. (Fran Erjavec)	.50
POHORSKE POTI, (Janko Glasar), broširana	.35	KRATKA SRBSKA GRAMATIKA, (Dr. Josip Mencej)	.25	ZBIRKA RUDARSKIH IN FIZIČNIH IZRAZOV, (J. Bezlaj)	.30
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana	.45	KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV, HRVATOV IN SRBOV, (Matija Pirc)	.40	ZDRAVJE, zdravstvena revija za pouk o zdravstvu in zdravljenju, letnik 1921, broširana \$1., trdo vezana	1.50
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), vezana	1.20	MATERINSKA POMOČ, zdravemu in bolnemu dojenčku, s slikami	.75	ZDRAVJE, jan., feb., marec, april in majska izdaja letnika 1922, vsaka po	.10
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Mačhar), vezana	1.10	MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA ČLOVEŠTVA, (Fran Drtna), vezana	2.00	ZGODOVINA SOCIALIZMA V SRBIJI (Fran Erjavec)	.25
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana	.65				
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana	.50				
SVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana	.25				
STIKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba	.50				
TROVLJE, (Tone Seljakar), proletarske pesmi, broširana	.75				
TRISTIA EX SIBERIA, (Vojslav Mole), vezana	1.25				
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesnitve, broširana....	.40				
IGRE					
ANFIRA, (Leonid Andrejev), broširana	.50				

ZGODOVINA SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) trije zvezki, broširani, I. zv. 85c; II. zv. 75c; III. zv. 65c. Vsi trije zvezki 541 str. 2.25

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR,

letnik 1916, vezan	40
letnik 1917, vezan	50
letnik 1919, vezan	50
letnik 1920, vezan	65
letnik 1921, broširan	50
letnik 1922, vezan	75
letnik 1922, broširan	50
letnik 1923, vezan	75

CANKARJEVA SLIKA na dopisnicah, 2 za 5c.....
(Imamo jih dvojne vrste.)

DEMOKRACIJA, (Cankarjeva številka) 10

KRES, revija, I. 1922, št. 9-10.. .25

KRES, revija, I. 1922, št. 11-12.. .25

KRES, kulturni mesečnik, I. 1923, št. 2-3-4 40

NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRŽAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV 40

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. ZAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiweis-Trsteniški) .. .10

PROLETAREC, vezani letniki, 1919, 1921 in 1922, vsaki 5.00

TRJE LABODJE, ilustrirana revija 25

ANGLEŠKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIALISM, (Geo. Plechanoff), vezana .. .60

ANCIENT LOWLY, (C. Osborne Ward) dve knjige, 1313 strani, vezane 5.00

ANCIENT SOCIETY, (Lewis H. Morgan), vezana 1.50

BRASS CHECK, (Upton Sinclair). Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vezana 1.20

"DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS". (David Karaner), vezano v platno 1.20

END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana..... .60

EVOLUTION OF MAN, (Wilhelm Bölsche), vezana 60

EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana 60

FOD AND MY NEIGHBOR, (Robert Blatchford), vezana 1.25

GOOSE-STEP, (Upton Sinclair). Študija ameriškega visokošolstva nad katerim imajo kontrolo privatni interesi, vezana .. . 2.00

IMPERIAL WASHINGTON, (R. F. Pettigrew), knjiga, ki opisuje prehodno dobo iz demokracije v denarni imperializem v Zd. državah, 441 strani, trda vezba 1.25

JUNGLE, (Upton Sinclair) povest iz čicaških klavnic 1.20

KARL MARX, biographical memoirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana 60

KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz najdajega štrajka (1913) coloradskih premogarjev, trda vezba 1.30

LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana 60

LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana 60

OUTLINE OF HISTORY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani 5.60

PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Domači zdravnik, vezana 2.00

REPUBLIC OF PLATO, vezana 2.00
RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana 50

ROBERTS RULES OF ORDER, vezana 1.50

SAVAGE SURVIVALS, (J. Howard Moore), vezana 1.20

SCIENCE AND REVOLUTION, Ernest Unterman, vezana 60

SOCIAL REVOLUTION, (Karl Kautsky), vezana 60

STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTITION, (A. M. Lewis), vezana .. .60

THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba.. .1.75

THE CRY FOR JUSTICE, (Upton Sinclair) vezana 2.00

THE DREAM OF DEBS, (Jack London) 1.10

THE PROFITS OF RELIGION. Razprava o izrabljanju ver za privatne interese 1.20

THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 strani, vezana v platno 2.00

100%. (Upton Sinclair). Povest patrijota 1.20

VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana 60

THOUGHTS OF A FOOL, (Evelyn Gladys), vezana 1.15

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke.

Vse knjige pošljamo poštne prosto. Klubom in čitalnicam, pri vsaki večjih naročilih liberalen popust.

Vsa naročila naslovite na:

PROLETAREC
3639 W. 26th Street,
Chicago, Ill.

Pridite in se prepričajte
da je najboljša prodajalna
Ženskih in Otroških
Klobukov

130 10th St. North Chicago, Ill.

Tel. 1934

Rojakinjam v Lake county in ob Lake Shore progi se nudi sedaj najlepša prilika za nakup raznovrstnih klobukov najfinejšega izdelka, po najnižjih cenah.

Rojakinjam v Chicagi in bližnji okolici priporočamo svojo prodajalno na

4136 Archer Ave., Corner Francisco St.

Tel. Lafayette 4338.

Cenjenim slovenskim damam naj velja geslo:

Svoji k svojim.

A. H. VICIC